

1.-1880 Μητροπολίτης Κασσανδρείας Κωνστάντιος

2.-Παραθετικά, ἕς ποῦμε δύο λόγια γιὰ τὴν Μητρόπολη Κασσανδρείας.

Γιὰ πρώτη φορά ἀναφέρεται στὴν "ἔκθεση" τοῦ Λεόντου ΣΤ τοῦ Σοφοῦ, τὸ 901, ὡς ἐπισκοπὴ ὑπαγομένη στὴ Μητρόπολη Θεσ/νίκης, ἕως τὰ μέσα τοῦ 17 αἰῶνα, διότι τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1607 ἀνυψώθηκε σὲ ἀρχ. ἐπισκοπὴ. Ἔῤχε τὴν ἔδρα τῆς στὴ Βάλτα (στὴ σημερινὴ Κασάνδρεια) ὡς τὸ 1870, ὅποτε ἡ ἔδρα μεταφέρθηκε στὸν Πολύγυρο.

3.-Ὁ Κώδικας αὐτὸς εἶναι ἐκ χάρτου, διαστάσεων 0,42 X 0,27 καὶ ἔχει ἐξωτερικὸ στερεὸ χαρτῶο περίβλημα.

"Ἐχει φύλλα (130), ἀπὸ τὰ ὅποια εἶναι ἀριθμημένα τὰ 27 ὅσα εἶναι καὶ γραμμένα" τὰ ἄλλα, λευκὰ

II

1.-"Οἱ ὑποφαινόμενοι πρόκριτοι καὶ λοιποὶ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Πολυγύρου, βλέποντες ὅτι τὸ ἐκκενρὸς ζήτημα τῶν πολιτικῶν τῆς χώρας ἡμῶν λογαριασμῶν γίνεται αἴτιον παραπόνων καὶ σκανδαλίων καὶ ὅτι θὰ ἔχει σοβαρὰ ἐν τῷ μέλλοντι συνεπελάς συνήλθομεν σήμερον, ἀνεσκέφθημεν καὶ ἀπεφασίσσαμεν ὅπως δοθῆ ἐν πέρας εἰς τὸ περι

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Τό θέμα τῆς ἀνακοινώσεώς μου:

Τρεῖς ἀνέκδοτοι Κώδικες τῆς I. Μητροπόλεως Κασσανδρείας.

Τό μαρτυρίου τῆς ἀνακοινώσεως: Πεντακόσιες σαράντα ἑξ σελίδες, μεγάλου σχήματος, πυκνογραμμένες, νά συμπτυχθοῦν, νά συνωστισθοῦν σέ κείμενο τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάγνωση νά χρονομετρηθῆ μέ τά δεκαπέντε λεπτά τῆς λειτουργούσης κλεψύδρας

Ἔχει λεχθῆ ἀπό τόν Ἱπόλυτον Ταῖν.

Κάθε βιβλίον μπορεί νά συντομευθῆ σέ τρεῖς σελίδες καί οἱ τρεῖς σελίδες σέ τρεῖς γραμμές.

Ἄλλά εἶναι τοῦτο σχῆμα λόγου, ὅταν μάλιστα πρόκειται περί Κωδίκων

II

Ἐπιθυμῶ, καί ὀφείλω, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ὄχι ἀπλῶς νά εὐχαριστήσω ἀλλά νά ἐκφράσω τήν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κασσανδρείας, κον κον Συνέσιον τόν ἄξιον αὐτόν Ἱεράρχην Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί λαμπρόν ποιμενάρχην μας. Ἔθεσε, μέ πολλήν προθυμίαν, στή διάθεσή μου τά Ἀρχεῖτα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κασσανδρείας καί ἀπό τήν ἔρευνά μου σ' αὐτά, ἀνέσυρα τοῦς τρεῖς Κώδικας πού εἶναι τό ἀντικείμενο τῆς ἀνακοινώσεώς, μου αὐτῆς.

Π Ρ Ο Τ Ο Σ Κ Ω Δ Ι Κ Α Σ

οὗ λόγος ζήτημα τῶν λογαριασμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1867-1878. Ἐπὶ τούτῳ διωρίσαμεν ἐπιτροπὴν συνισταμένην ἐκ τῶν κ.κ. Δημητρίου Προυδανόν, Ἰωάννου Κοτσιάνου, Χρήστον Γαλανόν, οἵτινες ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Ἀρχιερέως, εὐαγγελικῶς, ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ ἐν βίρῃ συνειδήσεως, ἐν ἄκρα τιμιότητι, θέλουσι ἀποβλέπει νὰ δώσουν ἐν τέλος εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα. Οἱ ὑποφαινόμενοι καὶ ἅπανα ἡ Κοινότης ἡμῶν ἐσμέν πρόθυμοι καὶ ὑπόχρεοι ν' ἀναγνωρίσωμεν ἀνεκκλήτως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ρηθείσης Ἐπιτροπῆς.

Ὁ Κασσανδρείας Κωνστάντιος ἐπιβεβαίωσθε: 1879 Δεκεμβρίου 30, Πολύγυρος. Ἔπονται 24 ὑπογραφαί.

2.-Εἶναι τὸ κείμενον "τοῦ πρακτικοῦ τῶν Λογαριασμῶν τῆς Χώρας", ὅπως αὐτὸ εἶναι γραμμένον ἐπὶ τῇ πρώτῃ σελίδᾳ τοῦ Κώδικα.

III

I.-Ἐπακολουθοῦν "ἰσολογισμοί" (ἡ λέξις μὲ εἰσαγωγικὰ), τῶν ἔτων 1867 ὡς τὸ 1878.

Οἱ ἰσολογισμοὶ αὗτοί εἶναι πολὺ διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς σημερινούς ἰσολογισμούς τῶν ἐπιχειρήσεων. Χωρὶς καμμιά καταγραφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς Σχολῆς, (ὅπως ὀνομάζονταν τότε τὰ Σχολεῖα), μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς συνοπτικοὶ πίνακες πού ἐμφαίνουν τὴν διαχείρησιν τῶν ἐσόδων καὶ τῶν ἐξόδων τῆς "χώρας τοῦ Πολυγύρου" ἐπὶ χρόνια αὐτά, ὡς ἰσολογισμοὶ ἀπολογιστικοί.

2.-Στὸ ἀριστερὸ μέρος, κάτω ἀπὸ τὸν λογιστικὸν ὄρον "ΛΟΥΝΑΙ", περιλαμβάνονται τὰ κονδύλια τῶν ποσῶν πού εἰσεπράχθησαν ἐπὶ εἰσοδήματα, σὲ κάθε χρονιά. Στὸ δεξιὸ μέρος πού ἐπιγράφεται "ΛΑΒΕΙΝ", καταγράφονται τὰ χρήματα πού διατέθησαν. Τὰ ἔξοδα πού ἔγιναν σὲ διαφόρους σκοποὺς ἢ πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ὀφειλῶν τῆς Χώρας.

Καὶ ἀκολουθεῖ: ἡ ἡμερομηνία τοῦ ἐλέγχου καὶ οἱ ὑπογραφές τοῦ Μητροπολίτου ὡς Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς

IV

I.-Οἱ "ἰσολογισμοί" αὗτοί παρουσιάζουν μεγάλην σημασίαν. Δὲν δείχνουν μόνον μιὰ εἰκόνα τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Χώρας ἀλλὰ ἀντικαθρεπίζουν-καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικώτερον-τὴν ζωὴν τῆς κοινωνίας, καὶ τὰ προβλήματα εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

2.-Ἐπολογίζονται τὰ ποσά, σὲ "ἄσπρα", ἐπὶ χρήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

V

A.-Ἀπὸ τῆς στήλης τῶν ἐσόδων ἀποσποῦμε, ἐνδεικτικὰ τῆς ἀκολουθεῖς ἐγγραφές, χρησιμοποιοῦντας τῆς ἑδίας λέξεως.

I) ἀπὸ συντάγματα κατοίκων διὰ βαργί καὶ πετέλια.

(Ἡ λέξις "Βεργί" σημαίνει τοὺς φόρους τῆς ἐπιβαλλομένης ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ Δημόσιου. Τὰ "πετέλια", ἦταν τὸ χρηματικὸ ποσὸν ποὺ ὑπεχρεοῦντο νὰ καταβάλουν οἱ στρατεύσιμοι Ἕλληνες στὸ Τουρκικὸν Δημόσιον Ταμεῖον, γιὰ νὰ ἀπαλλαγῶν τῆς στρατιωτικῆς θητείας, δηλαδὴ τὸ σημερινὸ ἀντιστήκωμα).

Καθόριζαν οἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ τί ποσὸν φόρων ἤθελαν νὰ εἰσπράξουν ἀπὸ τὸ πλῆθος, ἐπιβαρύνοντο αἱ Κοινοτικαὶ Ἀρχαὶ μὲ τὸ ἔργο αὐτό, γιὰ μὰ πληρῶσουν, τελικὰ αὐτές, στήν Τουρκίαν τὸ "χαράτσι".

2.-Ἀπὸ "κισλά" καὶ "γισλά".

(Ἔσοδα ἀπὸ τὴν ἐκμίσθωσιν τῆς χειμερινῆς καὶ θερινῆς βοσικῆς. Τὰ κτήματα τῶν Πολυγυρινῶν στῆς Καλύβας καὶ τῆ Γερακινή δὲν καλλιεργοῦντο συνεχῶς καὶ τῆ βοσικῆ τους κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγροναπαύσεως εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ νοικιάζῃ ἡ Κοινότης).

3.-Ἀπὸ "δίσκου" καὶ ἀφιερῶματα Ἐκκλησιῶν

4.-Ἀπὸ "θωβά" καὶ ἀπὸ "φωτόξυλα διὰ Κρήτην" (Τὸ πυκνὸ δάσος ποὺ ἔφθανε τότε ὡς τίς ἄκρες τοῦ Πολυγύρου ἦταν τῆς ἰδιοκτησίας τῆς "Χώρας" ποὺ πωλοῦσε τὰ "θωβά", κορμούς δένδρων γιὰ καυσόξυλα, ἀλλὰ καὶ τὰ "φωτόξυλα", δηλαδὴ στύλους, (κολῶνες) δένδρων, γιὰ στερέωσιν πάνω σ' αὐτοὺς διαφόρων ἀντικειμένων.

5.-Ἀπὸ "κρασιάτικα" καὶ "μελισσιάτικα". (Τοπικὸν κοινοτικὸν φόρον πάνω στὸ κρασί καὶ τὸ μέλι ποὺ παρήγε τότε ἐν ἀφθονίᾳ ὁ Πολύγυρος).

6.-Ἀπὸ τίς στήλας τῶν "ἐξοδευθέντων", ἐπισημαίνω τὰ ἐξῆς κονδύλια, αὐτολεξεί.

1.-Εἰς Βασιλικὸν Ταμεῖον διὰ Βεργί καὶ πετάλια (καταβολαὶ εἰσπραχθέντων)

2.-Εἰς Ἀρχιερέα διὰ ἐτήσιον τοῦ ἀκούτο (ἐπιχορήγησις)

3.-Εἰς φωμάτοῦ Βασιλικοῦ στρατοῦ (κορντόν ἀσκέρ)

4.-Εἰς ἔσοδα Ἱερῶν τοῦ Πολυγύρου καὶ εἰς μισθοὺς τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς διὰ τῶν ἐφόρων αὐτῆς

5.-Εἰς Μερκῆριον Ἐπρωποταμνοῦ, διὰ χρέη τῆς Κοινότητος

6.-Εἰς μισθοὺς καπιμάλλη καὶ μπεξίδων

7.-Εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἔπρον 26 ἔπρων

8.-Ἔσοδα διάφορα διὰ τοὺς φυλακισμένους

9.-Εἰς Τελωνειακὸν Ταμεῖον διὰ κρασιάτικα

VI

1.-Στὸ μέσον τοῦ Κώδικα-καὶ σὲ φύλλον μὴ ἀριθμημένον-διαβάζει κανεὶς:

"Σήμερον τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἡμέραν Ἀγούστου, τοῦ χιλιστοῦ ὀκτακωσιακοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ πρώτου ἔτους, συναλθόντες οἱ ὑποφαινόμενοι κάτοικοι Πολυγύρου, ἐν τῇ ἑρᾷ Μητροπόλει, προεδρεύοντες

τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιερέως ἡμῶν, ἀπεφασίσαμεν καὶ ἐψηφίσαμεν
τὰ ἑξῆς...η

2.-καὶ ἐπακολουθεῖ τὸ καείμενον ἐννεα ἐκτεταμένων ἄρθρων,
μὲ τὸν ἑξῆς ἐπίλογον:

"Τούτων ἀπάντων εὐκρινῶς ἀναγνωσθέντων καὶ δεκτῶν γενομένων,
ἐγένετο τὸ παρὸν ἐπίσημον ἔγγρασον, ὅπερ ἐπικυρωθὲν παρὰ τῆς Ἱε-
ραρχίας Μητροπόλεως, ἐδόθη αὐτῇ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν

Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 17 Αὐγούστου 1881

3.-Μὲ κατακλείδα: 81 ὑπογραφές κατοίκων τοῦ Πολυγύρου

4.-Τὸ περιεχόμενον τοῦ "Πρακτικοῦ" αὐτοῦ, σὲ ἄπταιστο καὶ
καλλιεπῆ γλῶσσα συντεταγμένο, ἀποτελεῖ τὸν "Κανονισμόν" τῆς λει-
τουργίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν "Σχολῶν" τοῦ Πολυγύρου τῆς ἐποχῆς
ἐκείνης μὲ ὀλοκληρωμένο σύνολον διατάξεων ποῦ ρυθμίζουν λεπτομε-
ρειακῶς τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας αὐτῆς

Σήμερον τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἡμέραν Αὐγούστου τοῦ χιλιοστοῦ
διτακιοστοῦ ὀγδοημιστοῦ πρώτου ἔτους συναθρόντες οἱ ὑποφαινόμε-
νοι κάτωκοι Πολυγύρου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει προεδρευόντος τοῦ
Πανεπιστολογικατοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Ἀρχιερέως ἡμῶν ἀπεφασάσαμεν καὶ
ἐφηφάσαμεν τὰ ἑξῆς:

1ον Διορίζομεν πληρεξουσούς ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους τῶν
Σχολῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦς κ.κ. Δημήτριον Κ. Πρύδανον, Στά-
μον Γ. Τζιόταν, Ἀποστολον Κ. Πάννον, Γεώργιον Ἐπίκουρον καὶ
Ἰωάννην Ἀντ. Παλαμίδην.

2ον Ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης καὶ δικαιοδοσία εἶναι νά
ἀναλάβῃ τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν Σχολῶν καὶ τὴν
οὐσασιν καὶ τῶν διορισμῶν διδασκάλων, τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλη-
σίας, προσέτι δὲ καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν προερχομένων ἐν τῶν δη-
μοσίων χρεῶν καὶ ἐν εὐκολία καὶ ἐξόφλησιν χρεῶν, ἦτοι κεφαλαίων.

3ον Διὰ τὰς δαπάνας ταύτας παραχωρεῖται εἰς τὰ Σχολεῖα τὸ
εἰσόδημα τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ παντὸς, κτήματος
καὶ ἀφιερώματος αὐτῆς καὶ ἐκ παντὸς καθυστερουμένου χρέους πρὸς
αὐτήν, τὸ εἰσόδημα τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς ἐνοικίας τοῦ γιολᾶ,
τῶν βαλανίων καὶ τοῦ ἔτησιου εἰσοδήματος τῶν πλαγίων, καὶ τελευ-
ταῖον τὸ εἰσόδημα τῆς ἐνοικίας τοῦ μεγάλου κηολᾶ ἔξαιρουμένου
τοῦ ποσοῦ, ὑπερὸς ἰδιοκτητῆς τῶν χωραφίων πληρῶνται ὡς βεργε,
τὸ ὅποσον ἀφίνεται εἰς τὴν προαίρεσιν ἑκάστου νά παραχωρήσῃ ἢ
καὶ εἰς τὰ Σχολεῖα.

4ον Ὡς παραχωρεῖται ἡ ἀπλῆτος καὶ ἀνεκλήτος πληρεξου-
σιότης εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς διεκδίκησιν καὶ εἰσπράξιν τῶν δια-
ληφθέντων εἰσοδημάτων οὕτω παραχωρεῖται ἡ αὐτὴ πληρεξουσιότης
ὅπως ἐκ τῶν ἐντοπιῶν ζῶων εἰσπράττη ἔτησιον φέρον νομῆς ἀφιερω-
μένον εἰς τὰ σχολεῖα, συνιστάμενον δὲ εἰς εἴκοσι παρᾶδες ἑκάστον
γίδιον, τριάνοντα τὸ πρόβατον καὶ δύο γρῶσα τὸ γελᾶδιον εἰς
νδμια ταμιαῖον ἕξ ἄρι πρὸς πέντε.

5ον Πρὸς ἔξασφάλισιν καὶ διατήρησιν τῶν εἰσοδημάτων τοῦ-

των η Επιτροπή δικαιούται να διορίση ἕξ ἀγροφύλακας καὶ μεσο-
δοφύλακας ἐν ἀνάγκῃ.

6ον Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτροπῆς ἰσχύον διὰ μίαν τριετίαν
(3τέταν) ἀλλοιήθῃ, ὀφείλει ὅμως κατὰ πᾶν ἔτος νὰ δίδῃ δημοσια-
λογαριασμόν τῶν πράξεών της.

7ον Ἡ Ἐπιτροπή δικαιούται νὰ ἐξεύρη καὶ πᾶν ἄλλο εἰσό-
δημα ὑπὲρ τῶν Σχολείων ὡς π.χ. νὰ ἐπιναλοεσθῇ συνδρομαίς, νὰ σχημα-
τίσῃ, λαχεῖα ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. Ἐπειδὴ δὲ ἀναλαμβάνῃ καὶ τὴν
κατηρημὴν τῶν καὶ δημοσίων χρεῶν, δικαιούται ἐπίσης νὰ λάβῃ
καὶ πᾶν εἰσόδημα συσχετιζόμενον μὲ τὰ κοινὰ χρέη καὶ δυνάμενον
νὰ ἀντισταθμισθῇ αὐτῷ.

8ον Ἐπειδὴ τῇ συνανέσει καὶ προτροπῇ ἡμῶν τῶν ὑποφαινο-
μένων ἀνεδέξατο ἡ Ἐπιτροπή τὴν ἐπιτέλειον τῶν ἄνω καθηκόντων
πᾶσα αὐτῆς ἐνέργεια, ἀποφασίς ἢ πράξις γενομένης μὲ πλειοψηφίαν
θέλει ἀναγνωρίζεσθαι καὶ παραδέχεσθαι ὡς εἰ ἐγένετο παρ' ἡμῶν
τῶν ἰδίων.

9ον Ὁ διορισμὸς καὶ ἡ ἐπιλογή τοῦ Προέδρου ἢ Τομίου τῆς
Ἐπιτροπῆς θέλει γίνῃ κατ' ἐγγραφὴν αὐτῆς τῆς ἰδέας.

Τούτων ἀπάντων εὐφρυνῶς ἀναγνωρισθέντων καὶ δεκτῶν γενομέ-
νων, ἐγένετο τὸ παρὸν ἐπίσημον ἔγγραφο, ὅπερ ἐπικυρωθὲν παρὰ
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐδόθη αὐτῇ εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν
της.

Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 17ῃ Ἀγούστου 1881